

III RIIGIKOGU

4. istungjärk. Protokoll nr. 116 (26).

1927. a.

III Riigikogu koosolek 16. detsembril
1927. a. kell 13.55 min.

Kokku on tulnud 93 Riigikogu liiget.

Valitsuse looshis: Riigivanem **J. Tõnisson**, välisminister **H. Rebane**, sõjaminister **N. Reek**, rahaminister **A. Teetsov**, põllutöeminister **O. Köster**, teedeminister **A. Kerem**, haridusminister **A. Möttus**, kohtuminister **T. Kalbus**, siseminister **J. Hünerson**, tööhoolekandeminister **K. Soonberg**, kaubandus- tööstusminister **J. Holberg**.

Päevakord:

1. Vanade õpetajate toetusseadus — III lugemisel.

2. Laevade mõõtmise seaduse muutmise seadus — II lugemisel.

3. Riigi 1927./28. a. kulude ja tulude liselarve nr. 2 — II lugemisel.

4. Pikalaenu panga põhikiri — II lugemisel.

Koosolekut juhatab esimees **K. Einbund**, pärast abiesimees **R. Penno**.

Sekretäri kohal sekretär **M. Juhkam**, pärast abisekretär **J. Piiskar**.

Koosolek algab kell 14.

Juhataja **K. Einbund**: Avan Riigikogu koosoleku.

1. Vanade õpetajate toetusseadus — III lugemisel.

(Vaata tekst protokoll nr. 115 (25), veerg 935—948.)

Sotsiaalkomisjoni aruandja **J. Voiman**. Seaduseelnõu võetakse nähtava enamusega muutmata vastu paragrahvide viisi ja lõpuhääletamisel.

Aruandja **J. Voiman**: Teen ettepaneku, käesolev seaduseelnõu vastu võtta redaktsiooni komisjoni andmata, sest see on redaktsiooni komisjoni liikmete poolt läbi vaadatud, ja tehtud muudatustega kandsin eelnõu ette.

Juhataja **K. Einbund**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

2. Laevade mõõtmise seaduse muutmise seadus — II lugemisel.

(Tekst III Rk. 4. istungj. pr. lisades, vaata sisukord.)

3. Riigikogu järgmise koosoleku aja ja päevakorra määramine.

olek. (Päevakord pr. nr. 117/27.)

Juhataja **K. Einbund**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

4. Riigi 1927./28. a. kulude ja tulude liselarve nr. 2 — II lugemisel.

lised kulud võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

Riigi 1927./28. a. kulude ja tulude liselarve nr. 2.

Kulud.

Korralised kulud.

Teedeministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 73. Teede, sildade ja parvede korrashoid . . . . . 39.000.000.—

Keskasutus 39.000.000.—

Teedeministeerium 39.000.000.—

Töö-hoolekandeministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 3. Ametnikkude ja teenijate toetus	17.100.—
	<hr/>
Keskasutus	17.100.—

Peatükk II.

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsus.

A. Keskasutus.

§ 48. Rahva tervishoid	5.500.000.—
	<hr/>
Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse keskasutus	5.500.000.—
	<hr/>
Tervishoiu- ja hoolekandevalitsus	5.500.000.—

Peatükk III.

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse valitsus.

A. Keskasutus.

§ 87. Pensionid	20.000.000.—
	<hr/>
Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse valitsuse keskasutus	20.000.000.—

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse valitsus

20.000.000.—

Töö-hoolekandeministeerium

26.517.100.—

Korralised kulud 64.517.100.—

Aruandja **J. Lehtman** (loeb):**„Erakorralised kulud.**

A. Riigikeskasutuste kulud.

Teedeministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

§ 8. Mitmesuguste tööde korraldamine	9.072.000.—
	<hr/>
Keskasutus	9.072.000.—

Peatükk IV.

Mereasjanduse peavalitsus.

§ 3. Hüdrotehnilised ehitused meresadamates	10.000.000.—
---	--------------

(Pärnus riigi sisselangenud silla ülesehitamise koguhind Mk. 17.000.000.—; täiendav summa Mk. 7.000.000.— antakse riigi 1928./29. a. eelarves)

Mereasjanduse peavalitsus 10.000.000.—

Teedeministeerium 19.072.000.—

Töö-hoolekandeministeerium.

Peatükk III.

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse valitsus.

A. Keskasutus.

§ 2. Tööpuuduse vastu võitlemiseks	4.000.000.—
	<hr/>
Keskasutus	4.000.000.—

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse valitsus

4.000.000.—

Töö-hoolekandeministeerium

4.000.000.—

Erakorralised kulud 23.072.000.—

Kulud 87.589.100.—“

Teen ettepaneku selles osas — Mereasjanduse peavalitsus. § 3. klambrites komisjoni poolt juurdeliselatud osa: „Pärnus riigi sisselangenud silla ülesehitamise koguhind Mk. 17.000.000.—; täiendav summa Mk. 7.000.000.— antakse riigi 1928./29. a. eelarves“ kustutada, kuna see osa tuleb pärast lisana vastu võtta.

Juhataja **K. Einbund**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on parandus-ettepanek vastu võetud.

(Hääletatakse.) Nähtava enamusega on erakorralised kulud vastu võetud.

Tulud ja eelnõu II osa võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

Tulud.**Korralised tulud.****Riigi monopolid.**

Peatükk XII.

Piirituse monopol.

§ 1. Piirituse ja denaturaadi müük	29.000.000.—
--	--------------

Piirituse monopol 29.000.000.—

Riigi monopolid 29.000.000.—

Riigi ettevõtted ja varandused.

Peatükk XIII.

Riigi kapitalid.

§ 1. Protsendid fondidelt, laenu- delt ja arvetelt	9.089.100.—
Riigi kapitalid	9.089.100.—

Peatükk XIV.

Maad, hooned, metsad ja veed.

§ 1. Rent maadest, metsadest ja vetest	800.000.—
Maad, hooned, metsad ja veed	800.000.—

Peatükk XV.

Raudteed.

§ 3. Kaubavedu	30.000.000.—
§ 4. Transiit.	10.000.000.—
§ 6. Maksud eelmiste aastate eest	7.000.000.—
§ 7. Trahvid	500.000.—
Raudteed	47.500.000.—

Peatükk XVI.

Sadamad ja laod.

§ 2. Laeva- ja sadamamaksud	500.000.—
Sadamad ja laod	500.000.—

Peatükk XIX.

Mitmesugused riigi varandused.

§ 3. Mitmesuguste varanduste müük.	700.000.—
Mitmesugused riigi varandused	700.000.—

Riigi ettevõtted ja va-
randused . . . . . 58.589.100.—

Korralised tulud 87.589.100.—

Tulud 87.589.100.—

II. Käesolev riigi kulude ja tulude lisa-
eelarve nr. 2 hakkab maksma tema välja-
kuulutamisega Riigi Teatajas.

Aruandja **J. Lehtman** (loeb): „Lisa
riigi 1927./28. a. kulude ja tulude lisa-eelarve
nr. 2 juurde.

Teedeministeeriumi erakorraliste kulude
peat. IV § 3. — Hüdrotehnilisteks ehitusteks
meresadamates — ülesvõetud krediit Mk.
10.000.000.— määratakse Pärnu vanasadama
riigi silla ülesehitamiseks, missuguse töö kogu-

hinnaks määratakse Mk. 17.000.000.—; täien-
dav krediit Mk. 7.000.000.— tuleb määrata
riigi 1928./29. a. eelarves.“

Juhataja **K. Einbund**: (Hääleta-
takse.) Nähtava enamusega on lisa
riigi 1927./28. a. kulude ja tulude lisa-
eelarve nr. 2. juurde vastu võetud.

5. Pikalaenu Pikalaenu panga põhi-
panga põhikiri kirja komisjoni aruandja
— **II lugemisel**. A. Jürmani kohuseid täi-
dab komisjoni esime-
he asetäitja abiesimees **A. Oinas**.

Pealkiri ja §§ 1—18 võetakse nähtava
enamusega muutmata vastu.

Pikalaenu panga põhikiri.

I. Üldmäärused.

§ 1. Pikalaenu panga ülesandeks on anda
pikaajalisi laene Eesti põllumajandusele, töös-
tusele, laevandusele, ehitustegevusele, oma-
valitsustele, samuti ka teistele asutustele ja
ettevõtetele ning ühistegelistele ühingutele kas
kinnisvarade või laevade pantimisel või teiste
kindlustuste vastu.

Pikalaenu pangale antakse üle käesolevas
põhikirjas ettenähtud alustel: 1) Vabariigi
Valitsusele Eesti panga põhikirja § 82. põhjal
üleantavad laenud ja nõudmised, ning 2) kolm-
sada viiskümmendtuhat naelsterlingit riigi
1927. a. välislaenust.

§ 2. Pangal on juriidilise isiku õigused.
Pank vastutab oma varandustega panga ko-
hustuste ja kahjude eest.

§ 3. Panga asukoht on Tallinn. Pank
tegutseb kogu Eesti vabariigis. Vabariigi
Valitsuse otsusel võib ta avada kohtadel osa-
kondi ja agentuure.

§ 4. Pangal on pitser Eesti vabariigi va-
piga keskel ja viimast ümbritseva panga-
nimetusega.

§ 5. Pangale esitatud palved ja kõik ta
tegevusse puutuv kirjavahetus on vabad tem-
pelmaksust.

II. Panga kapitalid.

§ 6. Panga põhikapitaliks määratakse riigi
1927. a. välislaenust viis miljonit krooni.
Sellest kapitalist võib pank osta oma pantlehti
ja käesoleva põhikirja § 61. p. 2. ettenähtud
võlakirju, ning välja anda laenudena mitte üle
kolme miljoni krooni, kuna kaks miljonit
krooni peab mahutatama riigi või Vabariigi
Valitsuse poolt kindlustatud väärtpaberitesse.
Põhikapitalist kaetakse panga kahjud, mida ei
suudeta katta tagavarakapitalist (§ 7).

§ 7. Tagavarakapital, mis määratud panga pantlehtede ning võlakirjade intresside ja kustutamise kindlustuseks ning võimalikkude kahjude katmiseks (kui selleks ei jätku panga jooksvatest tuludest), kogutakse panga puhaskasust seni, kui tagavarakapital tõuseb vähemalt põhikapitali summani. Tagavarakapital peab puutumata mahutatama riigi või Vabariigi Valitsuse poolt kindlustatud väärtpaberitesse.

III. Panga operatsioonid.

1. Üldmäärused.

§ 8. Pank toimetab järgmisi operatsioone:

1) annab pikaajalisi laene sularahas, oma pantlehtedes või võlakirjades:

a) igasuguste kinnisvarade, nagu maa, hoonete, vabrikute ja tehaste hüpoteekaarsel pantimisel (§§ 10—33);

b) laevade hüpoteekaarsel pantimisel (§ 34);

c) Vabariigi Valitsuse tagatiskirja kindlustusel omavalitsustele (§ 40);

2) annab tähtajalisi laene mitmesugustel kindlustustel 6 kuust kuni 5 aastani (§ 35);

3) võtab Vabariigi Valitsuselt või teistelt asutustelt ja isikutelt valitsemisele ning sissenõudmisele nende arvel kapitale ja laene ning muid nõudmisi kolmandate isikute vastu;

4) annab välja oma pantlehti üksikutes seeriates tähtajaga mitte üle 20 aasta ja mitte alla 5 aasta kroonides või välisrahas. Pantlehtede väljaandmise korra, üldsumma, kupüürid ning tähtajad otsustab panga nõukogu, millised otsused kuuluvad Vabariigi Valitsuse kinnitamisele;

5) annab välja oma võlakirju kroonides või välisrahas;

6) ostab ja müüb omal arvel riigi või Vabariigi Valitsuse poolt tagatud või rahaministri nõusolekul ka ilma seesuguse tagatisteta Eesti laenuasutuste pantlehti;

7) võtab oma peale võlgnikkude arvel ja nende ülesandel oma pantlehtede ja võlakirjade realiseerimist vabal müügil, saades selle eest tasu, mille suuruse määrab panga nõukogu; ja

8) teostab muid pangale lubatud ärioperatsioonide edukuseks tarvilikke toimetusi ning tehinguid.

§ 9. Üldisi juhtnööre üksikute operatsiooniliikide ulatuse kohta üldiselt, kui ka nende ulatuse kohta üksikute majandusalade järgi annab pangale Vabariigi Valitsus.

2. Laenud kinnisvarade kindlustusel.

§ 10. Pank annab laenu tähtajaga mitte üle 20 aasta igasuguste vabariigi piirides asuvate kinnisvarade, nagu maa, hoonete, tehaste ja vabrikute hüpoteekaarse pantimise kind-

lustusel, kui need viimased maksvate seaduste põhjal võivad olla hüpoteekobjektiks.

Panditud ehitused ja sisseseaded peavad olema kindlustatud tulekahju vastu käesoleva põhikirja peat. IV määruste alusel.

§ 11. Laene võib anda kuni 50% panditava kinnisvara hinnatud väärtusest, kusjuures laenu alammäär on 500 krooni ning pangale jääb kindlustuseks obligatsiooni varal kõige vanem hüpoteek. Kui panditaval kinnisvaral lasuvad võlad peab võlgnik need tasuma väljaantava laenu arvel, või peavad kõik võlgniku kreditorid lubama pangale nõudmise eesõiguse nende kasuks kinnistatud võlgade eest, nii et laenu tagasinõudmisel pangal on igal juhtumisel esimese koha õigus käesoleva põhikirja järgi.

Erandeid sellest lubatakse ainult riigi ja omavalitsuste maksude ja muude avalikkude koormatuste, samuti väljaostmata servitootide ja koormatuste jaoks, mille väärtuse nõukogu määrab ja selle võrra laenu summat vastavalt vähendab.

§ 12. Mitme kaasomaniku ühisomanduses olevad kinnisvarad võetakse pandiks ainult jaotamata kogu ulatuses ja kõikide kaasomannikkude nõusolekul.

§ 13. Laenu nõutamise korral kinnisvara pantimisel pöörab laenusoovija kirjalikult panga juhatuse poole, esitades:

1) ärakirja kinnisvara kohta käivast kinnistusregistri osast;

2) tulekindlustuse seltsi tunnistuse kinnisvara hoonete hindamise kohta ühes hindamise ja kindlustusmaksu teatega;

3) üksikasjalise maa, hoonete, vabriku või tehase plaani ja tõenduse riigi ja kogukonna maksude suuruse kohta ning andmed eelmiste aastate tegevuse üle, ja

4) teate soovitava laenusumma suuruse kohta.

Ühtlasi maksab laenusoovija esialgsete kulude katteks summa nõukogu poolt kinnitatud ja kuulutustega Riigi Teatajas avaldatud normi järgi. Laenusoovija palve täitmata jätmise korral antakse temale pool summat tagasi, laenu saamisel või sellest loobumisel aga mitte.

§ 14. Laenu lubamise korral peab laenusoovija andma pangale temale lubatud laenusumma eest võlakohustuse tähendusega, et 1) panditav kinnisvara oma päraldistega jääb pandiks pangalt saadud laenu, selle intresside ning kõigi laenu asjus tekkivate kulude eest, tulekindlustuse maksud ühes arvatud; 2) laenusoovija peale selle kõige oma varaga panga ees vastutab kuni saadud laenu lõpliku tasumiseni, ja 3) laenusoovija vastu vaidlemata alistub panga põhikirja määrustele ja juhatuse seaduspärastele korraldustele.

Samuti esitab laenusoovija kinnisvarade ja sisseaadete tulekindlustuse poliisi, käesoleva põhikirja § 68 määrustes ettenähtud summas.

§ 15. Laenu andmise korral saadab panga juhatus võlgniku võlakohustuse kohalikkude kinnistajaoskonda pandiõiguse kinnistamiseks ning tarvilikkude märkustega varustamiseks.

§ 16. Laenusaja tasub pangale laenu summa pealt arvates pooleaasta viisi ette laenuintressi, laenuvõla kustutussumma ja panga nõukogu poolt määratud protsendi panga kulude katteks, kusjuures esimese tähtaja intressid arvatakse laenu andmise päevast, teised intressid aga võetakse terve pooleaasta eest. Kinnisvarade hindamise ja pantlehtede valmistuskulude katteks võetakse laenu andmisel panga kasuks ühekordselt kuni 1% laenu summast.

Eelnimetatud maksud tasutakse panga kassasse iga pooleaasta viisi ette 30. juuniks ja 31. detsembriks sularahas, loositud pantlehtedes või möödunud tähtaja kupongides.

§ 17. Kui laen välja antud pantlehtedes, on võlgnikul õigus igal ajal oma laenu tervelt tasuda või jaokaupa kustutada ümmargustes vähema pantlehe nimihinnaga võrdsetes summas. Tasumine ja osaline kustutamine sünnib pantlehtedega ühes kuuluvate kupongidega ja talongidega. Laenu täieliku likvideerimise korral on lubatud rahaga tasuda ülejääva pooliku pantlehe arve, kui see vähem kui pool osa vähema pantlehe nimihinnast, vastasel korral tasub võlgnik ka selle osa pantlehega, ja pank maksab temale tagasi ülejääva osa sularahas. Sularahas antud laenu võib võlgnik igal ajal tasuda samuti sularahas.

§ 18. Kui võlgnik oma makse ühes tulekindlustuse rahaga pangale ei tasu tähtjaks, võetakse tasumata summa pealt viivitusraha 1% kuus, arvates poolikud kuud terveteks; ei tasu ta neid kolme kuu jooksul, nõutakse need sisse ühes kõigi kuludega.

(Aruandja kohale asub pikalaenu panga põhikirja komisjoni aruandja **A. Jürman**.)

§§ 19—31 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

§ 19. Võla ja muude maksude tasumist võib pank pikendada ainult siis, kui võlgnik tulekahju või muu õnnetuse läbi ajutiselt on sattunud kitsikusse. Sel korral, ja samuti laenusaja surma puhul võib panga nõukogu pikendada kuni 3 aastani kahe järgneva tähtaja makse, jaotades neid ühesugustesse pooleaasta maksudesse, ja viivitusraha vähendada või täiesti ära jätta.

§ 20. Kui võlgnik käesoleva põhikirja §§ 18. ja 70. ettenähtud tähtaja jooksul võlgujäänud summat tasunud või pikendust palunud ei ole, või kui nõukogu tagasi lükanud tema palve, peab juhatus viibimata asuma kogu võla sissenõudmisele ja selleks otstarbeks panditud kinnisvara avalikule enampakkumisele määramiseks pöörama vastava kohtu poole, ära näidates oma nõudmise suuruse ja esitades tõenduse kinnisvara pangale pantimise kohta. Kohus otsustab palve võlgnikku välja kutsumata panga teadaande põhjal ja määrab kinnisvara müügile Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1845—1888. ettenähtud viisil, arvesse võttes käesolevas põhikirjas leiduvaid erireegleid. Kui panga juhatus seda palub, teeb kohus Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1861. ettenähtud tähtaega ära ootamata ka korralduse kinnisvara sissetulekute arestially panemise kohta.

Käesoleva paragrahvi ega ka järgnevate paragrahvide eeskirjad ei kitsenda pangale üldiste seaduste põhjal kuuluvat õigust — võla sissenõudmist pöörata ka igasuguse muu võlgnikule kuuluva kinnis- ja vallasvara peale.

§ 21. Kui võlgniku varanduse üle avatakse konkurss või kui teised võlauskujad nõuavad pangale panditud kinnisvarade avalikku enampakkumist, peavad vastavad kohtuasutused või kohtupristavid teatama sellest pangale. Panga kinnisvaraga kindlustatud nõudmised rahuldatakse alati väljaspool konkursi järjekorda. Pank on kohustatud enne müügi tähtaega üles andma vastavale kohtule kogu oma nõudmise, ning ühtlasi teatama müügiletuleva kinnisvara hinnatud väärtuse. Teatel peab juures olema kinnistusjaoskonna tunnistus, et enampakkumisel müüdiv kinnisvara on panditud pangale võla kindlustuseks.

§ 22. Panditud varanduse müügist saadud summadest tasutakse enne pikalaenu panga nõudmiste rahuldamist tööliste ja teenijate töötasu ja haiguskindlustuse maksud, nagu ette nähtud Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1890.

§ 23. Kohtupristav teatab omanikule panga poolt ülesantud nõudmise suuruse, kui ka kinnisvara enampakkumisele määramise palve. Kohtupristav algab Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1095. ja 1849. ettenähtud tegutsemist ära ootamata neis paragrahvides määratud tähtaega. Avaliku enampakkumise kuulutamist ja kõiki teisi enampakkumisse puutuvaid korraldusi toimitakse nii, nagu puuduks mõlemate poolte vahel igasugune kokkulepe enampakkumise aja ja viisi kohta.

§ 24. Kohtupristav kirjutab üles ja hindab enampakkumisele määratud kinnisvara ainult panga juhatus sellekohasel palvel. Panga

juhatusel on õigus lasta üles kirjutada ja aresti alla panna võlgniku vallasvara selleks, et ta müügile tuleks ühel ajal võlgniku kinnisvaraga ja selle päraldistega.

§ 25. Avaliku enampakkumise kuulutus peab ilmuma vähemalt 2 kuud enne müügi-päeva Riigi Teatajas. Kui pole olnud hindamist põhikirja § 24. ettenähtud korras, peab kuulutuses teatama peale Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1147 p.p. 1—3, 6 ja 8 ja § 1869. ettenähtud teadete ka kinnisvara hinnatud väärtus, mille põhjal laenu antud.

§ 26. Võlgnikul on õigus tasuda enne enampakkumise algust, ja kui see jäi tagajärjeta, siis enne teistkordse enampakkumise algust võlgnevaid makse ühes viivitusrahaga ja panga poolt tema arvel tehtud kuludega ning seega vabastada varandust müügist.

§ 27. Kui juhatus kohtupristavilt teate saanud kinnisvara avalikule enampakkumisele määramise kohta, peab ta teatama vastavale kohtuasutusele kõigist muudatustest, mis ette tulevad käesoleva põhikirja §§ 20. ja 21. nimetatud andmetes või mis tulla võivad pärast lõpuarve andmist kuni müügipäevani.

§ 28. Pangale panditud kinnisvara ükskõik kelle nõudel ettevõetud esmakordne enampakkumine algab summast, mis vähemalt kataks panga heaks kindlustatud võla ühes kõigi kuni enampakkumise päevani kogunenud maksudega, võlaintressidega, tulekindlustusmaksudega, viivitusrahadega ja kohtu- ning müügikuludega, samuti ka kõigi riigi- ja omavalitsuse maksudega ja kohustustega, millel seaduse järgi eesõigus panga heaks kindlustatud võla ees. Iga enampakkumisest osa võtta soovija peab kautsjoniks maksma 10% pak-kumise algsummast. Kui enampakkuja ei tasu Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1874. ettenähtud tähtjaks ostuhinda ühes seadus-likkude maksudega, tarvitatakse sisse makstud või sissenõutud kautsjon vastavalt Tsiviil-kohtupidamise seadusele panga nõudmise ees olevate kohustuste, kohtu- ja müügikulude ning muude panga poolt võlgniku arvel tehtud väljaminekute katteks, samuti pangale võlg-olevate summade osaliseks katteks Tsiviil-kohtupidamise seaduse § 1890. tähendatud korras.

§ 29. Jääb esmakordne enampakkumine tagajärjeta, toimetatakse mitte varem, kui kui aja pärast teistkordne enampakkumine, millest vähemalt kolm nädalat enne eriliselt kuuluta-takse Riigi Teatajas. Kui müük sünnib panga nõudmisel, algab teistkordne enampakkumine summast, mis vähemalt kataks panga nõudmise kõrval eesõigustatud nõudmised; muil kordadel algab enampakkumine mitte alla Tsiviil-kohtupidamise seaduse § 1885. ettenähtud

summat. Sellest pakkumisest osa võtta soo-vijad peavad maksma samasuguse kautsjoni kui esmakordsel enampakkumisel, missuguse kautsjoniga talitatakse, nagu see ettenähtud esmakordse enampakkumise kohta. Teist-kordsel enampakkumisel võib pank osa võtta pakkumisest ja nimelt summami, mis katab tema ja teised panga nõudmise kõrval ees-õigustatud nõudmised. Igal juhtumisel lan-geb teistkordsel enampakkumisel müüdav kin-nisvara lõplikult sellele, kes pakub suurema summa.

§ 30. Ostja peab panga nõudmise (kui pakutud hind ei ole madalam § 28. põhjal määratud summast) õiendama panga kassas 14 päeva jooksul, kui panga juhatus ei ole nõus kinnisvaral lasuvat võlga täielikult või osalt tema peale ümber kirjutama.

Tõendusdokumendina panga võla õienda-mise üle annab pank ostjale erilise tunnistuse kohtule ettenäitamiseks. Selles tunnistuses peab täpselt tähendatama ülevõetud ja makstud summad, et kohus võiks neid maha arvata ostuhinnast.

§ 31. Kui panga nõudmine panditud kin-nisvara müügi läbi täielikult ei kaeta, peab juhatus viibimata samme astuma panga nõud-miste rahuldamiseks muust võlgniku varan-dusest.

Aruandja **A. Jürman** (loeb):

§ 32. Kui kindlustuseks panditud kinnis-vara langeb panga omanduseks (§ 29), peab juhatus püüdma selle nii ära müüa, et pank kahjusid ei saa, ning vahepeal püüdma va-randusest tulusid saada. Seesuguse kinnis-vara müük peab teostuma hiljemalt kahe aasta jooksul pärast kinnisvara panga nimele kin-nistamist. Seda aega võib üksikutel juhtumist-el igakordsel Vabariigi Valitsuse loal veel pikendada kahe aasta võrra. Niisuguseid kinnisvaru ei tohi pank jätta oma omanduseks, välja arvatud juhtumised, kui tähendatud kin-nisvarad tingimata tarvilikud panga asjaaja-miseks ja kui omanduseks jätmise otsustatud § 79. p. 3. korras.

Pank on ostu puhul kinnistuselõivu maks-misest vaba, kui ta omandatud kinnisvara edasi müüb kahe aasta jooksul pärast selle kinnistamist panga nimele.

K. Virma (stp): Lugupeetud Riigikogu liikmed! Käesoleva paragrahvi teises lõikes on öeldud, et pank on ostu puhul vaba kin-nistuselõivu maksimisest, kui ta omandatud kinnisvara edasi müüb 2 aasta jooksul pärast selle kinnistamist panga nimele.

Arvesse võttes tempelmaksu võrdlemisi suurt summat, nimelt on kinnistuselõivu määr

6% ja tempelmaksu määr 2% ostusummast, siis arvan, et kui kinnistuselõivu lubatakse maksmata olla sellel ajal, kui varandused nõndanimetatud üleandmise ajajärgus on, siis on loomulik, et ka tempelmaksu sisse ei nõuta.

Sellepärast teen ettepaneku § 32. teises lõikes, esimeses reas, pärast sõna: „kinnistuselõivu“ juurde võtta sõnad: „ja tempelmaksu“.

Edasi on käesoleva paragrahvi esimeses lõikes öeldud, et kui pank 2 aasta jooksul ei saa kinnisvara ära müüa, siis võib Vabariigi Valitsus seda tähtaega veel kahe aasta võrra pikendada. Kui lugu nii on, et esimese kahe aasta jooksul varandused on ilma kinnistuselõivu ja tempelmaksu maksmata panga käes, siis oleks loomulik, et ka pikendatud ajal, see on kahe järgneva aasta jooksul, mis oli tarvis selleks, et pank jõuaks üle anda selle varanduse kolmandale isikule, ei pruugiks pank kinnistuselõivu ja tempelmaksu maksta. Et seda oleks võimalik teostada, siis teen ettepaneku § 32. teise lõike lõppu juurde võtta: „või nelja aasta jooksul, kui Vabariigi Valitsus on seda aega pikendanud käesoleva paragrahvi (§ 32) esimese lõike korras“.

Aruandja **A. Jürman** (lõpusõna): Komisjoni nimel ei saa nende ettepanekutega ühineda.

Juhataja **K. Einbund**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on rkl. Virma ettepanekud vastu võetud. Hääletamisele tuleb § 32 ühes parandustega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 32 vastu võetud.

§§ 33—40 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

§ 33. Täiendavaid laene kinnisvarade peale, mis § 11. tähendatud ülemäärani koormatud, antakse ainult neil juhtumistel, kui vastaval uuel hindamisel on tõusnud kinnisvara ja sisseaadete väärtus või kui on tasutud vähemalt $\frac{1}{5}$ esialgsest võlasummast.

3. Laenud laevade pantimisel.

§ 34. Pank annab laenu Eesti laevade peale viimaste hüpotekaarsel pantimisel, vastavalt Laevakinnistusseaduse määrustele.

Laenu andmisel on maksvad käesoleva põhikirja määrused kinnisvarade kindlustamisel antud laenude kohta järgmiste muudatustega ja täiendustega:

1) laen ei või tõusta teraslaevadele üle 50% ja puulaevadele üle 40% laeva hinnatud väärtusest;

2) laenu kestus ei või olla teraslaevadele üle 15 aasta ja puulaevadele üle 10 aasta;

3) panditud laeva peab kinnitama ka mereõnnetuse (kasko) vastu ning pangale üle antama kinnituspoliis või seda asendav dokument;

avarii puhul on võlgnik kohustatud sellest teatama pangale, ja

4) laenu nõutamise korral peab esitatama väljavõtte laeva kinnistusregistrist, andmed laeva hinna kohta ning muud panga nõukogu poolt eriti määratud dokumendid.

4. Laenud mitmesugustel kindlustustel.

§ 35. Tähtajalisi laene (§ 8 p. 2.) võib pank anda järgmiste kindlustuste vastu:

1) riigi või riigi poolt tagatud või rahaministri poolt küllalt kindlaks arvatud kindlaprotsendiliste väärtpaperite vastu kuni 80% nende kursiväärtusest;

2) kallismetallide ja nendest tehtud väärtasjade vastu kuni 80% nende kallismetalli väärtusest;

3) vekslite ja võlakohustuste vastu, mis kindlustatud kaupade, materjalide, põllumajandusliku inventari ja muu vallasvaraga kuni 60% kindlustuste väärtusest, kusjuures kindlustuseks ei saa võtta vallasvara mõttelisi osasid;

4) vekslite ja võlakohustuste vastu, mis kindlustatud obligatsioonidega, tingimusega, et ühes nende eelseisvate obligatsioonidega, kui need olemas, ei koorma vastavat kinnisvara üle 50% viimase hinnatud väärtusest;

5) rahaministri poolt vastuvõetavaks tunnustatud rahaasutuste tagatiskirjade vastu;

6) ühistegeliste rahaasutuste omavõlalistel kohustuste vastu, mis kindlustatud laenuasutusest laenu saanud liikmete poolt allakirjutatud võlakohustustega, mille järgi vastutavad vähemalt kaks maksujõulist käemeest — tingimusel, et üksikutele liikmetele antav laenusumma ei või tõusta üksikliikmele üle kahetuhanda krooni ja liikmele-ühingule üle viietuhanda krooni. Ühistegelised rahaasutused võivad tarvidust mööda ümber vahetada kindlustuseks antud võlakohustusi pikalaenu panga loal, ja

7) vekslite ja võlakohustuste vastu, millel peale väljaandja allkirja, vähemalt kahe maksuvõimelise isiku pealkiri või vastutuspealkiri, tingimusel, et laen üksikule isikule ei ületa 2.000 krooni.

§ 36. Tähtajalisi laene (§ 35) võib pank lubada ka osakaupa tasumise õigusega, kusjuures protsendid võla pealt arvatakse aja eest, mil laen tegelikult olnud võlgniku kasutada.

§ 37. Pank ei tohi § 35. p.p. 1—7 ettenähtud mitmesugustel kindlustustel laene anda

oma põhikapitalist ega riigi 1927. a. välislaenust pangale üleantud summadest.

§ 38. Pangale käesoleva põhikirja § 35. p. 3. põhjal panditud vallasvara võib jääda ka võlgniku pidamisele hoidmiseks või kasutamiseks, kusjuures kõik muudatused vallasvara koosseisus ja väärtuses võivad sündida ainult panga nõusolekul. Sarnasel korral kuulutatakse võlgniku kulul pantimisest ja pandist vabastamisest Riigi Teatajas ja pannakse sellekohane teadaanne üles panditud varanduse hoiuruumi või platsile nähtavasse kohta võimaluse korral kinnitades üksikute asjade külge vastavaid märke asja pantimise kohta.

Panditud vallasvara, mille suhtes täidetud kõik need nõuded, loetakse käsipandiks, ja sellele ei või panna aresti kolmandate isikute nõudmiste rahuldamiseks ega kuulu see võlgniku maksujõuetusel tema konkurssmassi enne, kui tasutud panga laen ühes protsentidega ja muude lisakohustustega. Panditud vallasvara võõrandamine ja teistele isikutele pandiksandmine on tühine, kui asjad olid vastavalt varustatud pandimärkidega või kui võõrandamine toimub ruumis või platsil, kus pantimise teadaanne vastavalt üles pandud.

Võlgnikku, tema volinikku või teenijat, kes ilma panga nõusolekuta võõrandab või pandib võlgniku pidamisele jäetud panditud vara, karistatakse, nagu seadusega määratud kätteusaldatud võõra vara raiskamise ning omastamise eest.

§ 39. Kui panditud varanduse väärtus väheneb, on võlgnik kohustatud andma lisakindlustusi vastavas väärtuses või laenu vastavalt tasuma. Vastasel korral, samuti kui võlgnik ei tasu tähtpäevaks laenu või selle osa, asub pank viibimata laenu sissenõudmisele. Pank on õigustatud oma äranägemise järgi ära müüma võla sissenõudmiseks panditud varandust või sisse nõudma võlga võlgniku muust varandusest, kui ta peab seda otstarbekohasemaks, kusjuures ühe või teise tee valik ei võta temalt õigust, käsitada hiljem teist sissenõudmise teed.

Panditud vallasvara müük sünnib panga juhatause korraldusel ilma kohtuta, kusjuures börsihinnata varandus müüakse avalikul enam-pakkumisel, kuna börsihinnalisi kaupu võib juhatus müüa ka ilma enam-pakkumiseta börsihinna alusel. Kui müügist saadud summast üle jääb pärast panga võla tasumist, kantakse ülejääk võlgniku heaks tema arvele.

Võlgnikul ei ole õigust panga vastu tõsta nõudmisi kahjude pärast, mis temale võiksid tekkida panditud varanduse müümisega viivitamise tõttu või müügi tähtaja ning koha valiku tõttu panga poolt.

§ 40. Omavalitsustele võib pank anda laene võlakirjades või nende realiseerimisest saadud summadest (§ 61 p. 2) Vabariigi Valitsuse tagatiskirja kindlustusel kuni 20 aastani.

Abisekretär **O. Liigand** (korra kohta):
Teen ettepaneku, määrata vaheaeg kella 5-ni.

Juhataja **K. Einbund**: (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 22 ja vastu 8 häält. Seega on ettepanek vastu võetud.

Vaheaeg kl. 14.50 min. — kl. 17.15 min.

Koosolekut juhatab esimees **K. Einbund**.

Sekretäri kohal abisekretär **J. Piiskar**.

§§ 41—51 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

5. Kapitalide ja laenude valitsemine Vabariigi Valitsuse arvel.

§ 41. Eesti pangast, tema põhikirja § 82. põhjal, valitsusele üleandmisele kuuluvad laenu ja nõudmised ühes kõigi kindlustustega ja dokumentidega antakse pikalaenu panga valitsemisele.

Panga valitsemisse antud laenudes ja nõudmistes esineb pikalaenu pank kolmandate isikute vastu kõigi nende õiguste ning kohustuste kandjana, mis kuulusid või kuuluda võisid Eesti pangale nende laenude või nõudmiste, samuti nende juurde kuuluvate kindlustuste ja nendega ühenduses olevate rendi ja muude lepingute järgi, — kuivõrt neid õigusi ja kohustusi ei muuda käesolev põhikirja. Nende laenude ja nõudmiste juurde kuuluvatele dokumentidele tehakse üleandmise pealkirjad, seal kus see tarvilik, Eesti panga poolt vahetult pikalaenu panga nimele. Üleandmiseks ei ole tarvis kontrahentide, võlglaste ega vastutajate nõusolekut. Üleandmise lepingud ja pealkirjad on vabad tempelmakst.

§ 42. Pangal on õigus üle võtta valitsuse arvelt oma arvele käesolevas põhikirjas ettenähtud kindlustustel ja korras laene ja nõudmisi, andes valitsusele vastutasuks vastavas summas oma võlakirju (§ 61 p. 1) või raha, samuti võib pank anda uusi laene vastavate kindlustuste vastu valitsuse arve katteks.

Panga nõukogul on õigus, kui ta loeb laenu või nõudmise täiesti kindlustatuks ja võlglaste ettevõtte elujõuliseks, lubada üle võtta laenu või nõudmise valitsuse arvelt panga arvele ka sel juhtumisel, kui olemasolevad ja võlgniku poolt võimaluse korral täiendavalt esitatud laenu kindlustused või kindlustuste väärtuse ja laenusumma vahekord ei vasta käesoleva põhikirja nõuetele, kuid seesugusel juhtumisel tuleb pangal ja võlg-

nikul eriti kokku leppida, missuguseks tähtajaks viimane esitab täiendavad kindlustused, et jalule seataks põhikirjas nõutud vahekord kindlustuste väärtuse ja võlasumma vahel. Ei pea võlgnik kinni kokkulepitud tähtajast, tuleb võlg sisse nõuda osalt või tervelt.

§ 43. Kui pank võimalikuks ei pea üle võtta oma arvele mõnda valitsuse arvel olevat laenu või nõudmist või anda uut laenu valitsuse arve täielikuks katteks arvelolevatel ja võlgniku poolt võimaluse korral esitatavatel täiendavatel kindlustustel, antakse võlgnikkudele võimalus esitada panga poolt määratava aja jooksul mõni rahaasutus, kes nõus võlga üle võtma. Pikalaenu pank võib sarnasel juhtumisel laenu ülevõtvale rahaasutusele, kui pank viimase seisukorda rahuldavaks peab, anda tema soovil, laenu käesoleva põhikirja nõuetele vastavate kindlustuste vastu; tarbekorral võib pank kindlustuste suhtes lubada § 42. tähendatud erandeid. Laenu tasumine peab sündima hiljemalt 20 aasta jooksul, igaaastastes osades.

§ 44. Laenud ja nõudmised, mida pikalaenupank ega teised rahaasutused üle ei võta oma arvele, jäävad ühes kõigi kindlustustega panga valitsemisele valitsuse arvel.

Pank peab esmalt püüdma selgusele jõuda, kas ettevõtte, kellele kuuluvad eelpooltähendatud laenud, on veel elujõulised. Kui selgub, et ettevõtet ei saa pidada elujõuliseks võlgadega ülekoormatuse tõttu või muul põhjusel, on pank kohustatud asuma otsekohe laenu likvideerimisele.

Likvideerimine tuleb teostada kindlaksmääratava kava järgi, püüdes ära hoida suuremaid kahje riigile. Kui likvideeritava ettevõtte varandusele ei ole võimalik leida ostjat, võib pank, Vabariigi Valitsuse erilise loaga, omandada varanduse esialgu riigile. Panga ülesandeks jääb valitseda omandatud varandusi, hoolitsedes selle eest, et nende väärtus ei väheneks ja Vabariigi Valitsuse nõusolekul varandused ära müüa ostja leidumisel.

§ 45. Kui panga nõukogu asub seisukohale, et raskused ettevõtete seisukorras on mööduva iseloomuga, võib pank, Vabariigi Valitsuse erilise loaga, edasi lükata laenude ja nõudmistele likvideerimise täielikult või osaliselt. Valitsuse luba antakse iga ettevõtte kohta eraldi kuni 1 aasta peale, kusjuures valitsus, pärast ettevõtte kohta käiva pangaaruande läbivaatamist, võib tarbekorral luba uuendada iga-kord kuni 1 aasta peale.

Kui kuni 5 aasta jooksul ettevõtte ei ole suutnud niivõrt areneda, et pank või mõni teine rahaasutus võimalikuks peab üle võtta oma arvele vastava laenu või nõudmise, eriti kui ettevõtte ei suuda korralikult tasuda oma

võla intresse, asub pank laenude ja nõudmistele likvideerimisele eelmises (44) paragrahvis tähendatud korras.

§ 46. § 41. põhjal valitsemisele võetud laenude ja nõudmistele kindlustuste valitsemise, müügi ja kindlustustest saadud summade kohta maksavad vastavalt käesolevas põhikirjas §§ 20.—32., 69. ja 70. ettenähtud määrused.

Valitsemisele võetud laenude kindlustuseks olevate vallasvara pantide kohta maksavad käesoleva põhikirja §§ 38. ja 39. määrused.

Üksikute valitsemisel olevate laenude pantide tule- ja muu kahju vastu kindlustamise korra, samuti laenude tingimused ja laenude valitsemise korra määrab panga nõukogu Vabariigi Valitsuse poolt antavate üldiste juhtnõuete alusel.

Pangal on õigus lubada olemasolevate kindlustuste uuendamist ja ümbervahetamist teiste vähemalt samaväärtuslike vastu. Lootuseta võlgade ja nõudmistele mahakustutamised ning saneerimise otstarbel tehtavad kokkulepped intresside ja kapitaalvõla vähendamises võlgnikkudega ja vastutajatega sünnivad panga nõukogu otsusel, millised otsused kuuluvad Vabariigi Valitsuse kinnitamisele.

§ 47. Käesoleva põhikirja § 41. korras valitsemisele võetud laenude ja nõudmistele katteks sissetulnud summased võib pank tasuda Vabariigi Valitsusele oma võlakirjadega (§ 61 p. 1) Vabariigi Valitsuse poolt lubatud määral ja tingimustel.

§ 48. Rahaministri ettepanekul on Vabariigi Valitsus õigustatud andma tema poolt määratud tingimustel panga valitsemisele ka muid riigi nõudmisi ja fonde.

§ 49. Valitsemisele võetud laenude ja nõudmistele, samuti nende juurde kuuluvate kindlustuste valitsemisel ja kindlustuste müügil toimetab pank omal nimel, kuid Vabariigi Valitsuse arvel.

Nende laenude ja nõudmistele eest pank ei vastuta oma varandustega, ja arvepidamine nende operatsioonide kohta sünnib eraldi panga operatsioonide arvepidamisest.

Eelmiste paragrahvide põhjal valitsemisele võetud laenude, nõudmistele ja fondide valitsemise eest saab pank tasu Vabariigi Valitsuse poolt määratud alustel.

§ 50. Pank on kohustatud esitama Vabariigi Valitsusele igal aastal valitsuse poolt määratud tähtaegadeks iga valitsemisel oleval laenu kohta täieliku aruande.

6. Panga pantlehed ja võlakirjad.

§ 51. Panga poolt väljaantud pantlehed peavad täiesti kindlustatud olema panditud kinnisvarade (§§ 10, 11 ja 14) ja laevade (§ 34)

hüpoteekidega vähemalt samas nimiväärtuses ja vähemalt sama intressimääraga. Kui kate on vähenenud laenude tasumise tõttu või mõnel muul põhjusel, ja kui vastava summa pantlehtede liikvelt äravõtmine pole kohe läbiviidav, peab pank hoidma puuduvate hüpoteekide asemel vastava summa sularahas või § 8. p. 6. ettenähtud väärtpaberites.

Vabariigi Valitsuse otsusel võib pank välja anda pantlehti, mis ajutiselt kuni hüpoteekide soetamiseni võivad olla kindlustatud ka sularahaga või § 8. p. 6. ettenähtud väärtpaberitega.

Liikvelolevate pantlehtede ja käesoleva põhikirja § 61. tähendatud võlakirjade kogusumma ei tohi ulatuda üle panga kümnekordse põhi- ja tagavarakapitalide kogusumma.

Aruandja A. Jürman (loeb):

§ 52. Pantlehed emiteeritakse intressimaksu tähtpäevadega 2. jaanuaril ja 1. juulil, ettenäitaja peale jooksvate järjekorranumbrite all; soovikorral võib neid muuta ka nimelisteks. Pantlehtede kupongid ja ettenäitaja peale väljalastud pantlehed lähevad käest kätte lihtsa edasiandmise teel, nimelised pantlehed aga panga juhatuse poolt tehtud üleandmise pealkirja järgi.

K. Virma (stp): Käesolev paragrahv ütleb, et pantlehed emiteeritakse ettenäitaja peale, tähendab pantlehed on nimeta. Kolmandas reas loeme, et soovikorral võib neid ka muuta nimelisteks. Siin ei ole päris selge, mis tähendab sõna — soovikorral. Kes peab soovi avaldama? — Peab arvama, et pantlehtede pidajad peavad soovi avaldama. Ei saa arvata, et panga juhatuse või nõukogu saaks neid nimeliseks muuta ilma, et vastav pantlehtede pidaja seda sooviks. Et asi selge oleks teen järgmise ettepaneku: võtta kolmandas reas sõna „soovikorral“ asemele „pantlehtede pidaja soovil“.

Aruandja A. Jürman (lõpusõna): Ühinen rkl. Virma' parandusega, mis on puht redaktsiooniline, kuna mõte samaks jääb.

Juhataja K. Einbund: Aruandja ühineb ettepanekuga, seega ei tule parandus eraldi hääletamisele. Panen hääletamisele § 52 ühes parandusega. (H ä ä l e t a t a k s e.) Nähtava enamusega on § 52 vastu võetud.

§§ 53—68 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

§ 53. Väljalastud pantlehtede intressi protsenti võib muuta ainult rahaministri nõusolekul, kusjuures panga juhatuse kuulutab vähemalt kuus kuud enne konversiooni toimetamist, et pantlehtede omanikud peavad kuulutuses nimetatud tähtjaks pantlehed pangale esitama ja teatama, kas nad on nõus konversiooni tähtpäeval vahetama oma pantlehti vähema intressiga pantlehtede vastu või soovikorral tähtpäeval kätte saada raha oma pantlehtede järgi nende nominaalväärtuses.

§ 54. Kuulutuses nimetatud tähtjal lõpetatakse esitamata jäänud pantlehtede pealt intresside arvamine. Nad võetakse panga poolt liikvelt ära ning kustutatakse ja tasutakse nende esitamisel kümne aasta jooksul, missuguse tähtaja möödumisel loetakse nõudmata maksud aegunuks ja arvatakse panga kasuks.

§ 55. Pantlehtede nimihinna ja intresside tasumist kindlustavad panditud kinnisvarade ja laevade hüpoteegid, kinnisvarade ja laevade pantimisel laenusaanud võlgnikkude maksud, ja kui neist ei peaks jätkuma, siis — ühisel alustel muude panga kohustustega — kõik panga varandused.

Pangale panditud kinnisvarade ja laevade hüpoteeke, mis määratud väljaantud pantlehtede kindlustuseks, võib muude panga kohustuste katmiseks kasutada ainult siis, kui kõik pantlehed on lunastatud või kui nende katmiseks eraldatud tarvilik summa sularahas või riigi või Vabariigi Valitsuse poolt tagatud väärtpaberites.

§ 56. Panga juhatuse poolt ettevõetud pantlehtede liikvelt äravõtmine loosimisega sünnib üks kord aastas detsembrikuul ja loositud pantlehtede nimihind tasutakse, alates järgnevast 1. juulist kümne aasta jooksul, millise tähtaja möödumisel loetakse nõudmata maksud aegunuks ja arvatakse panga kasuks. Loositud pantlehtede pealt intresside tasumine lõpeb nimihinna tasumise algpäevaga. Tasumiseks esitatud pantlehtedel peavad olema kõik eeloleva aja kupongid, vastasel korral arvatakse nende väärtus makstavast summast maha.

§ 57. Pantlehed ühes kupongilehega 10 aasta peale ja selle talongiga trükitakse rahaministri poolt kinnitatud vormi järgi, kapitali nominaalsumma, intresside protsendi, väljalaskeaja ja kustutuse kava äratähendamisega. Pantlehed kannavad presidendi ja kahe juhatuse liikme allkirju, köidetakse raamatusse ja lõigatakse sealt välja järjekorras.

§ 58. Pank võtab igal aastal loosimisega liikvelt ära (tirašeerib) vastavast seeriast vähemalt niisuuure nimisumma pantlehti, et see võrdub summale, mis võlgnikud laenu

kustutuseks peavad maksma ühes enne tähtaega tasutud laenude summaga ning kustutab panga kassasse muretsetud pantlehed. Pank tasub lunastamisele ja kustutamisele määratud ja pangale esitatud pantlehed.

§ 59. Pantlehtede loosimine, kustutamine ja hävitamine sünnib avalikult kolme pangasestaja ja rahaministri esitaja juuresolekul.

§ 60. Kustutamisele määratud pantlehtede numbrid avaldatakse Riigi Teatajas ühes tähtpäevaga, millal nende järgi lõpeb intresside tasumine. Numbrite lehed peavad olema saadaval panga kassas.

§ 61. Pangal on õigus välja anda oma võlakirju:

1) tähtajaga kuni 1. juulini 1967. a. välislaenust saadud osa eest — välja arvatud põhikapitaliks üleantav summa (§ 6) —, kui ka Vabariigi Valitsuse poolt üleantud Eesti panga laenude ja nõudmistele eest, mis pank oma arvele võtab; need võlakirjad on vabad tempelmaksust;

2) tähtajaga kuni 20 aastani käesoleva põhikirja § 40. tähendatud laenude andmiseks ja muudeks põhikirjaga lubatud operatsioonideks, ja

3) tähtajaga kuni 5 aastani § 35. tähendatud laenude andmiseks; viimaseid võlakirju ei tohi liikvel olla üle panga põhi- ja tagavarakapitalide kogusumma;

§ 62. Kõik eelmise (61) paragrahvi p. 1. ja 3. põhjal väljaantud võlakirjad peavad täiesti kaetud olema laenudega kas kinnisvara (§§ 10, 11 ja 13) või laevade (§ 34) hüpoteekide kindlustustel või käesoleva põhikirja § 35. ettenähtud mitmesugustel kindlustustel.

Käesoleva põhikirja § 61. p. 2. põhjal väljaantud võlakirjad peavad täielikult kindlustatud olema Vabariigi Valitsuse tagatiskirjadega.

Kui kate vähenenud laenude tasumise tõttu või mõnel muul põhjusel, ja kui võlakirjade liikvelt äravõtmine vastavas summas pole kohe läbiviidav, peab pank hoidma puuduvate kindlustuste asemel vastava summa sularahas või käesoleva põhikirja § 8. p. 6 tähendatud väärtpaberites.

§ 63. Vabariigi Valitsusele vastutasuks antavate võlakirjade (§ 61. p. 1) intress ja kustutus määratakse sama suur ja makstakse samadel tähtpäevadel, kui riik maksab 1927. a. välislaenult.

Vabariigi Valitsusel on õigus vähendada tähendatud intressimäära, kui ta seda peab tarvilikuks riigi majanduselu huyides ja rahaturu seisukorraga arvestades.

Nende võlakirjade kohta on vastavalt maksavad käesoleva põhikirja §§ 52.—54., 56., 58.—60.

§ 64. Vabariigi Valitsuse tagatiskirja kindlustusel väljaantud võlakirjade (§ 61 p. 2) kupongide tähtajad, kustutamise ja konverteerimise korra ja muud tingimused määrab nende väljaandmisel panga nõukogu, kelle otsused kuuluvad Vabariigi Valitsuse kinnitamisele.

§ 65. Lühiajalised võlakirjad (§ 61 p. 3) võivad olla nimelised või ettenäitaja peale, kupongidega või ilma. Nende intresside maksmise, kustutamise ja konverteerimise korra ning muud tingimused määrab nende väljaandmisel panga nõukogu, kelle otsused kuuluvad Vabariigi Valitsuse kinnitamisele.

§ 66. Süüdlasi pantlehtede ja võlakirjade järeletegemises karistatakse, nagu seaduses ette nähtud rahamärkide järeletegemise eest.

§ 67. Panga pantlehti ja võlakirju võetakse vastu kõigi riigiasutustega tehtud lepingute ja riigiasutustele antud kohustuste kindlustamiseks. Neisse võib mahutada ka vaestelaste, hoolekande ja omaavalitsuse asutuste ning seltside kapitale.

IV. Panditud kinnisvarade hoidmine ja pantide kindlustamine kahju vastu.

§ 68. Kõik pangale panditud kinnisvarad päraldistega ja muud varandused, mida võib hävitada tuli või mõni muu õnnetus, peavad olema kindlustatud kahju vastu panga nimele panga poolt usaldatavaks arvatud kindlustusseltsis. Kindlustussumma peab olema vähemalt 50% suurem panga laenusummast, nõukogu otsusel aga kuni kahekordne. Kui võlgnik ei esita hiljemalt viisteist päeva enne kindlustustähtaja lõppu pangale kindlustuse uuen damise dokumenti, kindlustab pank panditud varandused võlgniku arvel, kes kohustatud tasuma selleks kulutatud summa hiljemalt lähemaks laenu maksutähtajaks. Vastasel korral asub pank kogu võla sissenõudmisele.

Aruandja **A. Jürman** (loeb):

§ 69. Võlgnik on kohustatud alati korras hoidma pangale panditud kinnisvarasid ning selleks määratud tähtaegadeks toimetama juhatuse või ta voliniku poolt nõutud tarvilikud hoonete parandused. Sellejuures peab võlgnik tõestama, et kindlustusselts vastutab täiel määral ka ümberehitamise ajal.

Pank valvab eelmises lõikes tähendatud nõudmistele täitmise järele hindamiskomisjoni kaudu, ning viimane peab vähemalt iga aasta toimetama panditud kinnisvarade ülevaatust ja kokku seadma vastava akti.

Panditud kinnisvara suuremaid ümberehitamisi võib ette võtta ainult panga nõukogu loal, vastasel korral on pangal õigus seda ära keelata.

K. Virma (stp): Käesoleva paragrahvi viimises lõikes on öeldud, et panditud kinnisvaras suuremaid ümberehitusi võib ette võtta ainult panga loal, aga see paragrahv on niivõrt lahtine selles mõttes, et sel juhtumisel, kui vastane pool seda luba ei küsi, või kui pank seda luba ei anna, siis ei pruugi seda nõudmist täita. Seepärast on paragrahvile tarvis anda vastav sanktsioon. Nimelt on tarvilik öelda, mis sel puhul pangal oleks võimalus teha, kui temale antud õigustest ei hoolita.

Edasi on paragrahvis öeldud, et selle loa peab andma panga nõukogu. Panga asjaajamine oleks liiga raske, kui meie selle ülesande paneksime igaks juhtumiseks panga nõukogu peale. See peaks panga sisemine asi olema, kuidas vastavat luba anda. See kord on vastuõeldumatu, eriti veel selle tõttu, et siin on öeldud „suuremaid ümberehitusi“. Kuid mis on suurem ümberehitus? Ühe väiksema maja juures on tal hoopis teine mõiste kui suure maja juures. Sellepärast ei ole tarvis siin seda lähemalt märkida ja oleks küllalt, kui ütleksime ainult, et loa annab pank. Sellepärast teen mina ettepaneku viimises lõikes teises reas välja jätta sõna „nõukogu“. Samuti teen ettepaneku paragrahvi viimise lõike täienduseks juurde võtta sõnad „ja laen üles öelda“. Selle viimasega saaks pank abinõu selleks juhtumiseks, kui teda ei kuulata: kui panditud kinnisvara omanik ei kuula pank, siis ütleb pank laenu üles. Kui meie aga paragrahvi endist viisi jätame, siis puudub pangal õigus laenu üles öelda, sest laen on pikaajaline ja ilma selle sanktsioonita ei oleks pangal õigus laenu üles öelda. Niisugune abinõu peab aga pangal olema.

Aruandja A. Jürman (lõpusõna): Suurt lahkuminekut siin ei ole, võib öelda nii või teisiti.

Juhataja K. Einbund: (K. Virma, stp: Palun lahus hääletada.) Hääletamisele tuleb ettepanek, viimse lõikes teises reas välja jätta sõna „nõukogu“. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

Hääletamisele tuleb ettepanek, viimse lõike täienduseks juurde võtta „ja laen üles öelda“. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on antud 20 häält, vastu 14, seega on ettepanek vastu võetud.

Hääletamisele tuleb § 69 ühes parandustega. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 69 ühes parandustega vastu võetud.

§§ 70—78 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

§ 70. Kui pangale selgub, et panditud kinnisvara väärtus on vähenenud, võrreldes laenu väljaandmise hindamisega, võib panga juhatus võlgnikult nõuda võla kindlustamiseks tarvilikke lisakindlustusi või üles öelda ja tagasi nõuda osa laenu enne maksutähtaega. Ei tasu võlgnik nõutud laenuosa juhatuse poolt määratud tähtajaks, on juhatus õigustatud asuma kogu võla sissenõudmisele käesoleva põhikirja § 20. ettenähtud korras.

§ 71. Tule- ja mõne muu kahju korral tasub kindlustusselts kahju pangale panga juhatuse poolt esitatud poliisi põhjal.

§ 72. Kui kahju tõttu panditud varandus hoopis hävineb, või allesjäänud osa ei kindlusta võlga, kaetakse poliisi järgi saadud summaga kogu võlg või osa võlast.

§ 73. Kui kahjust puutumata varanduse osa täielikult kindlustab panga laenu ja see viibimata kindlustatakse kahju vastu § 68. määrustel, võib pank kindlustusseltsi poolt tasutud summa kätte anda võlgnikule-kinnisvaraomanikule.

§ 74. Kui kindlustusseltsid oma põhikirjade ja poliiside tingimuste järgi vabastatud kahjude tasumisest, võib pank asuda võla sissenõudmisele ja panditud varandused ära müüa laenu katteks.

V. Panditud varanduste hindamine.

§ 75. Pangas panditavate varanduste hindamine sünnib laenusoojija poolt esitatavate andmete järgi hindamise juhtnööri põhjal, mis kokku seatud panga juhatuse ja kinnitatud nõukogu poolt.

Hindamiskomisjon korraldab kohapeal panditava varanduse ülevaatuse tarbekorral juurdetsutud eriteadlaste kaudu, võrdleb oma hindamist kindlustusseltsi hindamisega ja tähendab vahed ning valmistab juhtnööri dega määratud vormil varanduste täieliku ja üksikasjalise kirjelduse. Nimetatud kirjeldus on aluseks ka tulevastel järelevaastustel.

§ 76. Hindamisel võetakse eeskätt arvesse maa, hoonete, tehaste, vabrikute ja laevade tulu, selgitatud nende aastaaruannete ja teiste andmete põhjal, mis hindamiskomisjon eriteadlaste kaudu hindab. Peale selle arvestatakse maa, hoonete, tehaste, vabrikute ja laevade materiaalse realiseerimisväärtusega ja muude tuludega, mis laenusoojija saab või saada võib oma kinnisvarast.

§ 77. Eelpoolnimetatud korras kontroleeritud andmed ühes juhtnööri dega kokku seatud täieliku kirjelduse ja hindamisega esitatakse hindamiskomisjoni otsusega panga

juhatusele, kes selle ühes oma arvamisega esitab nõukogule kinnitamiseks. Viimane võib vähendada hinnatud väärtust, anda uuesti hindamiseks või keelduda laenuandmisest, ei või aga milgi tingimusel suurendada hindamise väärtust hindamiskomisjoni otsuse vastu.

VI. Panga juhtimine.

§ 78. Pank allub Vabariigi Valitsusele rahaministri kaudu. Panga asjade üldine juhtimine on panga nõukogu käes, kes koosneb Vabariigi Valitsuse poolt 5 aasta peale nimetatud panga presidendist ja selle asemikust ning seitsmest teisest liikmest, kes nimetatakse kolmeks aastaks rahaministri ettepanekul Vabariigi Valitsuse poolt. Kui nõukogu liige nõukogust lahku enne tähtaega, määratakse samas korras uus liige ametiaja lõpuni. Esimese kahe aasta jooksul lahku iga aasta 3 liiget loosi läbi ning pärast seda ametivanuse järgi. Lahkunud liikmeid võib tagasi nimetada.

Nõukogu liikmed vastutavad oma tegevuse eest ühistel alustel riigiteenijatega. Nad ei saa palka, pensioni ega abirahasid. Nende päeva- ja sõidurahad ühenduses panga ülesannete täitmisega, kui ka tasu nõukogu koosolekutest osavõtmise eest, määrab rahaministri ettepanekul Vabariigi Valitsus.

(Koosolekut hakkab juhatama abiesimees **R. Penno.**)

Aruandja A. Jürman (loeb:)

§ 79. Nõukogu on otsusevõimne, kui kohal on vähemalt 5 liiget ja president või ta asemik. Otsused teeb nõukogu liht häälteenamusega, kusjuures häälte pooleks jagunemisel otsustav on presidendi hääl. Presidendil on õigus täitmata jätta otsuseid, millega ta nõus ei ole ja esitada need rahaministri kaudu Vabariigi Valitsusele otsustamiseks.

Panga nõukogu võimkonda kuulub panga asjade üldine juhtimine käesoleva põhikirja järgi ja eriti:

1) panditavate varade hindamise kinnitamine;

2) laenude väljaandmise otsustamine ja tähtajaliste maksude pikendamine § 19. alustel;

3) kinnisvarade omandamise ja võõrandamise otsustamine;

4) pantlehtede valmistamine, väljalaske, loosimise ja kustutus-hävitamise otsustamine, samuti võlakohustuste väljaandmise otsustamine;

5) laenude, pantlehtede ja võlakirjade intressi määramine rahaministri kinnitamisel;

6) pantlehtede ja võlakirjade konversiooni otsustamine;

7) korratute võlgnikkude käest võlgujäänud summade sissenõudmise ja kinnisvarade enampakkumisel müügile määramise otsustamine;

8) panga kätte jäänud kinnisvarade valitsemise ja realiseerimise küsimused;

9) lootuseta laenude ja nõudmiste mahakusutamise;

10) panga aastaaruannete ja eelarvete läbi vaatamine ja Vabariigi Valitsusele rahaministri kaudu kinnitamiseks esitamine;

11) ettepanekute tegemine Vabariigi Valitsusele panga puhaskasu jaotamise asjus;

12) ettepanekute tegemine Vabariigi Valitsusele panga direktorite ametisse kutsumise ja vallandamise asjus ja hindamiskomisjoni liikmete valimine ja neile tasu määramine, ja

13) kõigi panga valitsemisse puutuvate küsimuste arutamine ja otsustamine ja juhtnööride andmine juhatusele kõigi panga asjaajamisse ja tegevusse puutuvates küsimustes.

K. Virma (stp): § 32. järgi on pank kohustatud need varandused, mis tema kätte jäävad, realiseerima 2 aasta jooksul, ja panga kätte võivad jääda ainult need kinnisvarad, mis § 79. p. 3. korras on otsustatud. § 79. p. 3. loeme, et panga nõukogu võimkonda kuulub kinnisvarade omandamise ja võõrandamise otsustamine. Siin peab küsima, kas on panga nõukogu see asutus, kes lõplikult peab otsustama, missugused kinnisvarad pank oma tarbeks omandab või võõrandab. Kui meie võrdleme aktsiapanku või teisi aktsiaseltsi ja sarnaseid asutusi, siis näeme, et niisuguste asjade otsustamine kuulub peakoosoleku võimkonda, kuskil ei ole see võim antud nõukogu kätte. Siin tundub ka, et pikalaenu panga juures ei peaks nende asjade otsustamine kuuluma nõukogu võimkonda. Ja et siin peakoosoleku aset täidab Vabariigi Valitsus, sellepärast oleks otstarbekohane seda punkti muuta järgmiselt: sõna „otsustamine“ asemele tuleks võtta „kohta ettepanekute tegemine Vabariigi Valitsusele“. Vabariigi Valitsus peaks siin lõpuotsuse tegema.

Sama paragrahvi p. 4. on minu arvamise järgi vist eksitus. Selle punkti teises reas on öeldud „võlakohustuste väljaandmise otsustamine“, kuid peaks olema „võlakirjade“. Ma palun aruandjat järele vaadata, kas siin eksitus ei ole. Ma teen ettepaneku, mis on puht redaktsiooniline, võtta „võlakohustuste“ asemel „võlakirjade“. Need on minu kaks parandust.

Aruandja A. Jürman (lõpusõna): Et „võlakohustuste“ asemel võtta „võlakirjade“, see on õieti redaktsiooniline parandus, mõiste on üks ja sama ning sellega võin ühineda.

Mis puutub Vabariigi Valitsuse otsustamisesse kinnisvarade omandamise küsimuses, siis kaudselt Vabariigi Valitsus otsustab selle küsimuse, sest ei saa kinnisvara omandada, kui selleks vastavad summad puuduvad. Kuna see on sisuline parandus ja mitte redaktsiooniline, siis ma sellega ühineda ei saa.

Juhataja R. Penno: Aruandja on redaktsioonilise parandusega ühinenud. Hääletamisele tuleb rkl. Virma' ettepaneku esimene osa „§ 79 punkt 3 sõna „otsustamine“ asemele võtta „kohta ettepanekute tegemine Vabariigi Valitsusele“. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on rkl. Virma' parandus vastu võetud. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 79 ühes parandustega vastu võetud.

§§ 80—85 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

§ 80. Panga juhatus koosneb § 78. tähen- datud panga presidendist ja kahest direktorist.

Panga juhatus on vastutav nõukogu ees.

Nõukogu esitab rahaministri kaudu Vabariigi Valitsusele panga direktorid ametisse kutsumiseks ja vallandamiseks, kusjuures Vabariigi Valitsus nõukogu ettepanekul määrab ühe direktori presidendi asemikuks ja ühtlasi nõukogu liikmeks.

Panga presidendi palga määrab Vabariigi Valitsus presidendi nimetamisel.

§ 81. Juhatus valitseb panga kapitale ja juhib panga tegevust ja jooksvat asjaajamist nõukogu poolt antud juhtnõrde põhjal.

Juhatus esitab panka kolmandate isikute ja asutuste ees ilma erilise volitusest.

Juhatuse koosolekuid peetakse presidendi või ta asemiku eesistumisel tarviduse järgi. Koosolek on otsusvõimne, kui koos on direktorite enamus. Otsused tehakse liht häälteenamusega. Häälte pooleks jagunemisel on otsustav koosoleku juhataja hääel. Kui juhataja (president või ta asemik) nõus ei ole koosoleku otsusega, võib ta seisma panna selle täitmise ja asja ette kanda nõukogule otsustamiseks.

§ 82. Juhatus annab nõukogule igal kuul üksikasjaliku aruande panga tegevuse ja seisukorra üle ja peab avaldama oma seisukoha igas küsimuses, mis ta ette kannab nõukogule otsustamiseks.

VII. Hindamiskomisjon.

§ 83. Panga nõukogu nimetab iga aasta hindamiskomisjoni, kes töötab nõukogu poolt selleks määratud direktori juhatusel. Hindamiskomisjoni ülesandeks on pantimiseks esitatud varade hindamine nõukogu poolt kinnitatud

juhtnõrde põhjal. Oma tegevuse üle esitab komisjon nõukogule aruande ühes juhatusel poolt kokkuseatud aastaaruandega. Hindamiskomisjoni otsused tehakse liht häälteenamusega. Hindamiste toimetamisel võib komisjon juurde kutsuda asjatundjaid panga juhatusel kaudu.

VIII. Panga eelarved, aruanded ja revideerimine.

§ 84. Panga juhatus seab kokku panga eelarve ja esitab pärast heakskiitmist nõukogu poolt rahaministri kaudu Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks. Samal viisil kinnitatakse ka lisakrediidid. Juhatusel poolt kokkuseatud ja nõukogu poolt läbivaadatud panga aastaaruande esitatakse rahaministri kaudu Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks ja Riigikogule riigi eelarve lisana teadmiseks. Samal ajal esitatakse aruanne riigikontrolörile revideerimiseks, kes teatab oma otsuse aruande kohta Vabariigi Valitsusele hiljemalt ühe kuu jooksul.

§ 85. Panga kuubilansid ja aastaaruande kuulutab välja panga juhatus üldiseks teadmiseks.

Aruandja A. Jürman (loeb):

§ 86. Riigikontrolöril on õigus toimetada panga kassa, muude väärtuste ning varanduste ja majandusliku asjaajamise revideerimist. Aastaaruannete revideerimisel kui ka muil tarvilikkudel juhtumistel võib riigikontrolör nõuda läbivaatamiseks panga juhatusel ja nõukogult igasuguseid panga tegevuse kohta käivaid teateid ja seletusi ning tarvilikke raamatuid ja dokumente. Revideerimise viisi ja lähema korra määrab riigikontrolör kokkuleppel rahaministriga.

K. Virma (stp): Ma teen ettepaneku, käesoleva paragrahvi kuuendas reas välja jätta sõnad „ja seletusi“. Lugu on nii, et revideerimise toimetatakse riigikontrolöri poolt. Kui paragrahvi loeme siis leiame, et siin on öeldud: riigikontrolöril on õigus nõuda läbivaatamiseks panga juhatusel ja nõukogult igasuguseid panga tegevuse kohta käivaid teateid ja seletusi ning tarvilikke raamatuid ja dokumente. Kuid võõrastav on öelda siin — seletusi. Kui riigiasutuste harilikku korda silmas pidada ja seda, kuidas riigikontrolöri poolt seletusi nõutakse, siis ei ole minu arvates panga nõukogult seletuste nõudmine otstarbekohane. Igasuguseid teateid nõuda, kui ka tarvilikke raamatuid panga tegevuse kohta, see on tarvilik, kuid nõukogult seletust nõuda ei oleks tõesti tarvis.

Kõik tarvilikud andmed on riigikontrolöril omal käepärast ja näha, ja sellepärast võiks need sõnad paragrahvist välja jätta. Kui tarvilikke

teateid saab riigikontroll, siis võib ta ise panga tegevuse kohta järeldusi teha ning mingisuguseid seletusi nõudma hakata ei ole mõtet.

A. Oinas (stp): Pean praegu küll kahjuks oma parteiseltsimehele Virmale vastu rääkima. Minu arusaamise järgi ei ole selles mingit hädaohtu, kui riigikontroll võib pangalt ka „seletusi“ pärida. Sõna „andmed“ üksi ei ütle kõike ära, mis riigikontrollil revideermisel tarvis läheb, eriti veel siis, kui Riigikogu sõna „seletusi“ kustutama peaks, millest mulje võib jääda, et riigikontroll ainult fakte võib nõuda, mitte aga neid valgustavaid „seletusi“.

Praksis on näidanud, et just nõndanimetatud „seletuste“ saamine tarvilik on riigikontrollile, sest „seletused“ on kui võti faktide lukule. Pealegi ei anna meie seadusi ju alaealistele ega lastele, vaid täiskasvanud inimestele, kes nende teostamisel absurdi ei lähe. Pealegi peab rahaminister kokku leppima riigikontrolõriga, kuidas panka revideerida. Et riigikontroll hakkaks liialdama, „aru pärima“, see on ilmaaegne kartus.

Riigikontrolör **J. Zimmerman**: Ei ole teist revisjoni komisjoni siin ette nähtud. Pank on asutatud riigi rahaga ja riigikontrollil peab olema täielik õigus panga nõukogult seletusi saada, sest riigikontroll täidab siin seda osa, mis teistes erapankades revisjoni komisjon. Näiteks kui pank seletusi ei anna, siis võib riigikontroll sattuda niisugusesse seisukorda, et ta ei saa bilanssi analüüeerida.

Muidugi ei või öelda, kuipalju riigikontrollil neid seletusi nõukogult tuleb nõuda, kuid see tarvidus võib siiski tulla ja sellepärast peaks see lause sisse jääma. (J. Laidoneri, põl vahelhüüe.)

Juhataja **R. Penno**: Rkl. Virmalt on ettepanek § 86. — kuuendas reas välja jätta sõnad „ja seletusi“. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on rkl. Virma ettepanek tagasi lükatud. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on § 86 vastu võetud.

§§ 87—92 võetakse nähtava enamusega muutmata vastu.

§ 87. Panga arvepidamise ja aruandmise korra kinnitab rahaminister kokkuleppel riigikontrolõriga.

§ 88. Panga puhaskasu jagatakse järgmiselt:
1) vähemalt 10% panga tagavarakapitaals, kuni see pole tõusnud käesoleva põhikirja § 7. ettenähtud määraneni — ja,
2) 1927. aasta välislaenust põhikapitali peale langeva osa intresside ja kustutuse tasumiseks.

Ülejääk läheb riigi tuludeks.

IX. Panga ametnikud.

§ 89. Panga ametite liigid ja vastavad palgad määrab Vabariigi Valitsus nõukogu ettepanekul.

§ 90. Panga juhatuse liikmed ja teised panga ametnikud ei loeta riigiteenijateks, kuid nad vastutavad oma tegevuse eest ühistel alustel riigiteenijatega ja neil on pensioni ja ühekordse toetuse saamise õigus riigi- ja omavalituste teenijate pensioniseaduse alusel.

§ 91. Panga ametnikud määrab ametisse ja vallandab ametist panga juhatus.

X. Panga likvideerimine.

§ 92. Pank on asutatud määramata aja peale. Tema likvideerimise kohta antakse eriseadus.

A. Jürman (põl): On teada, kui meie käesoleva põhikirja vastu võtame, siis läheb aega, et see Riigi Teatajas välja kuulutada, ja ta hakkab maksma 10 päeva pärast ilmumist Riigi Teatajas. See läheks arvatavasti jaanuarikuusse. Seda on tarvis ära hoida. Põhikiri peaks maksma hakkama hiljemalt 1. jaanuarist ja sellepärast teen ettepaneku, võtta lisaosana: XI osa. Lõppmäärused. § 93. „Käesolev põhikiri hakkab maksma tema avaldamisega Riigi Teatajas.“

Juhataja **R. Penno**: Asun rkl. Jürmani ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud ning eelnõu uue osagatäiendatud. Pävakord on läbi; lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 18.10 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu esimees **K. Einbund**.

Abiesimees **R. Penno**.

Sekretär **M. Juhkam**.

Abisekretär **J. Piiskar**.

